

Od sarkofagu do kredensu

Kredens, 4 ćw. XIX w., Włochy

Geneza tego mebla sięga starożytnego Rzymu, w czasach cesarza Hadriana zrezygnowano z palenia ciał zmarłych na rzecz pochówku w kamiennych sarkofagach. Były one bogato zdobione płaskorzeźbami, o tematyce mitologicznej.

Co ciekawe te kamienne skrzynie były bardzo trwałe i wielokrotnie wykorzystywane w celach pochówku. Pochówek ten polegał na tymczasowym składaniu zmarłych w urnie (sarkofagu) na około 7 lat, po tym okresie wydobywano szkielet, który uroczyście ponownie chowano. Zaś sam sarkofag był przeznaczony dla kolejnego zmarłego. Pięknie zdobione sarkofagi sprawiały, że starożytne cmentarze stanowiły osobliwą i niespotykaną galerię rzeźby antycznej.

W czasach renesansu we Włoszech zaczęto wytwarzać skrzynie posagowe tzw. cassone, których bogato zdobione dekoracje rzeźbiarskie i malowidła wzorowano na sarkofagach. Pięknie zdobione, bogate skrzynie posagowe stanowiły jeden z głównych elementów wyposażenia wnętrza. Skrzynie te z kolei stały się wzorem dla XIX mebli, w okresie tym naśladowano różne style i stylizacje. Efektem tego naśladownictwa jest powstanie niespotykanego, oryginalnego rodzaju kredensu, który jest meblem raczej reprezentacyjnym niż użytkowym do oglądania z zewnątrz. Ponadto jego rozmiary kwalifikują go do postawienia w olbrzymiej sieni pałacowej.

Prezentowany kredens ze zbiorów Muzeum Podlaskiego w Białymstoku, jest zatem wzorowany na renesansowej cassone i powstał zapewne we Włoszech. Zdaje się o tym świadczyć centralnie umieszczony na froncie odkładanego blatu herb z trzema liliami, nawiązujący do herbu Florencji najbardziej renesansowego miasta Italii.

Mebel w formie rzeźbionej skrzyni wspartej na dwóch gryfach. Podstawa na ośmiu graniastych nogach dekorowana motywem wolic oczek, podtrzymująca duże pełnoplastyczne figury gryfów. Oskrzynienie w kształcie prostopadłościanu o wysuniętych narożach, obwiedzione u dołu i u góry profilowaną listwą. Od frontu odkładany blat i dwoje drzwiczek po bokach. Front dekorowany w części centralnej rzeźbionymi postaciami putt, menad i satyrów podtrzymujących girlandę kwiatową, lica drzwiczek dekorowane maszkaronami. Boki z płaskorzeźbą ujęte w ramki z motywem wolic oczek.